

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра загальної підготовки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник ректора
з навчальної роботи
 Світлана ГІЛІНА
«26» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 05. ФІЛОСОФІЯ

Ступінь вищої освіти «бакалавр»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітньо-професійна програма «Психологія»

Миколаїв - 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» освітньо-професійної програми «Психологія».

Розробник: Шпачинський І.Л., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри загальної підготовки

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри загальної підготовки

Протокол № 1 від 25 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри загальної підготовки Віра ЯРОШЕНКО

Робочу програму погоджено Вченою радою університету

Протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.

Голова Вченої ради Михайло ВОЛКОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	05 «Соціальні та поведінкові науки»	Цикл загальної підготовки	
Мова викладання – українська	Спеціальність 053 «Психологія»	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		1-й	
		Семестр	
		2-й	
Тижневих годин для: ОФН – 2	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		18 год.	
		Семінарські заняття	
		14 год.	
		Самостійна робота	
		58 год.	
		Індивідуальні завдання	
-			
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для очної форми навчання – 90 год.: 32 год. – аудиторні заняття, 58 год. – самостійна робота.

Від моменту свого виникнення філософія займала особливе місце в системі знань про світ. Саме вона у всі часи допомагала людині орієнтуватися в різних життєвих ситуаціях, сприяла її самовизначенню. Цим і пояснюється неперехідна життєвість філософії та необхідність опанування нею для надійної орієнтації у невпинно мінливому світі та для розумного підходу щодо вирішення найскладніших завдань виживання людства перед нагальними проблемами сучасності.

Вироблення навичок розумного мислення, оволодіння філософською культурою вимагають серйозних зусиль, інтелектуальної напруги, оскільки філософія проникає у глибини людського буття, відкриває шлях до сутності світобудови, змушує задуматись над речами, які невідомі і недосяжні в повсякденній метушні.

Сьогодні філософія набула статусу культури мислення сучасної людини, стала необхідним компонентом самовизначення особистості в драматичному й мінливому світі. Саме вона впливає на формування світогляду, життєвих орієнтирів, розвиває вміння адаптуватися до нових інформаційних, технологічних парадигм, є чинником формування внутрішньої свободи особистості. В ідеалі, вивчення філософії (як і будь-якої іншої гуманітарної дисципліни) завжди є самоціллю. Та сучасне суспільство потребує професійно підготовлених психологів, які матимуть інтелектуально розвинутий світогляд, відповідний рівень творчого потенціалу, володітимуть здатністю самостійно приймати рішення у предметно-практичній і духовно-теоретичній сферах. Саме такі запити може задовольнити філософія.

Вивчення філософії відіграє важливу роль у гуманітарній освіті сучасного психолога, забезпечуючи інтеграцію дисциплін циклів загальної та професійної підготовки ОП Психологія

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечити вивчення філософії в сукупності всіх її складових: філософії, логіки, етики, естетики, релігієзнавства.

Завдання:

- Ознайомити із предметним полем й функціональним призначенням філософії;
- Розкрити поняття «світогляд», особливості та структуру філософського знання;
- Визначити сутність онтологічного, антропологічного, аксіологічного, гносеологічного, логічного, праксеологічного аспектів відображення людини і віту в філософії;
- Ознайомити з еволюцією філософських поглядів у контексті цивілізаційних процесів;
- Розкрити основні напрямки, особливості та синтез культурних

традицій в сучасній філософії;

- Визначити особливості розвитку філософської думки в Україні;
- Ознайомити з поняттями «гносеологія», «логіка», «методологія»;
- Розкрити поняття «суспільство» і «особистість» у вимірах філософського аналізу;

- Визначити поняття «релігія», «етика», «естетика» у ракурсі філософських знань.

У результаті вивчення курсу здобувач оволодіває такими компетентностями:

Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен досягти таких програмних результатів навчання:

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу літературних джерел, включаючи спеціальну термінологію для проведення дослідження.

ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год./3 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Генеза філософської думки та її культурно-історичної форми

Тема 1. Теоретичне та методологічне значення та функції філософії. Основні поняття філософії

Світогляд. Історичні типи світогляду. Філософія - етап розвитку світогляду: особливості філософського знання. Основне питання філософії. Функції філософії. Філософська та наукове знання. Основні категорії та прийоми філософського аналізу.

Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу, Античності, Середньовіччя та епохи Відродження.

Філософія Стародавнього Сходу: своєрідність давньоіндійської філософії. Буддизм. Філософія Стародавнього Китаю. Конфуціанство і даосизм. Антична філософія: Натурфілософські ідеї давньогрецької філософії. Класичний період розвитку античної філософії (Сократ, Платон, Аристотель). Філософія елліністичного періоду. Релігійний характер середньовічного світогляду і філософії. Період апологетики і патристики в умовах античності. Схоластична філософія.

Тема 3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва (XVIII ст.).

Поняття європейської класичної філософії. Особливості філософії Нового часу. Раціоналізм та емпіризм у теорії пізнання Нового часу. Філософія епохи Просвітництва.

Тема 4. Особливості Німецької класичної філософії (XVIII перша пол. XIX ст.)

Особливості та значення німецької класичної філософії. Філософське вчення І. Канта. Післякантівський німецький ідеалізм (Фіхте, Шеллінг). Філософія Г. Гегеля: система філософії; ідеалістична діалектика розвитку світу й людини як основне досягнення гегелівської філософії. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха. Філософія марксизму.

Тема 5. Українська філософська думка.

Особливості української філософської думки та основні періоди розвитку філософії в Україні. Філософія Київської Русі. Гуманістичні ідеї у філософській думці України (XV-XVI ст.). Філософія Києво-Могилянської академії та її вклад у розвиток професійної філософії в Україні. Моральна філософія XVII століття і бачення нею шляхів досягнення людського щастя в Україні (Ф. Прокопович, Г. Сковорода). Філософія в Україні XIX-XX ст.

Тема 6. Західна посткласична філософія (XIX –XX ст.). Світова філософія на межі епох (XX – початок XXI ст.): огляд ідей, течій і тенденцій розвитку

Виникнення сучасної філософії та її особливості. «Філософія життя» (Ф. Ніцше). Психоаналітична філософія: фрейдизм та неофрейдизм. Екзистенціалізм. Сучасна «філософія науки»: позитивістський напрям у філософії. Феноменологія і герменевтика.

Тема 7. Філософська онтологія: проблема буття та свідомості.

Проблема буття в історії філософії. Сучасна наука про рівні та форми виявлення буття. Онтологічні проблеми сучасної наукової картини світу. Онтологічні проблеми сучасної наукової картини світу. Складні системи. Поняття доцільності. Синергетика як теорія самоорганізації матерії. Основні філософські концепції свідомості. Походження свідомості, її соціально-практична суть і основні властивості. Структура свідомості. Свідомості і самосвідомість. Індивідуальна і суспільна свідомість. Структура суспільної свідомості.

Модуль 2. Філософські проблеми сучасності. Логіка. Етика. Естетика

Тема 8. Логіка як філософська наука про закономірності міркувань: етапи розвитку логіки. Філософія і методологія науки.

Сутність пізнання: Суб'єкт і об'єкт пізнання, основні форми і способи пізнання. Знання і віра. Проблема істини в філософії. Основні концепції істини. Наука та її місце в сучасному світі. Структура наукової теорії. Динаміка наукового пізнання (класична, некласична і постнекласична наука). Визначення логіки як науки. Етапи розвитку логіки. Логічна структура і логічна правильність міркувань. Основні поняття логіки: форми мислення, логічна теорія, закони логіки, нормативні принципи мови науки. Поняття формалізації. Види формалізації знання. Основні методологічні принципи формальної логіки.

Тема 9. Основні поняття логіки: категорії, закони мислення.

Логічна характеристика поняття. Графічні моделі відношень між поняттями за змістом та обсягом. Визначення як логічна операція. Правила визначення. Розподіл як логічна операція. Правила розподілу. Класифікація. Загальні відомості про силогістику. Семантика традиційної силогістики. Умовивід. Види умовиводів. Типи дедуктивних умовиводів. Безпосередні умовиводи і правила висновку до них. Опосередковані дедуктивні умовиводи: простий та складний категоричний силогізм і правила висновку до них.

Тема 10. Мова логіки висловлень та предикатів: особливості побудови та застосування. Ймовірнісні міркування: індукція, аналогія.

Вступ до мови логіки висловлень. Загальна характеристика законів логіки висловлень. Види логічних відношень між висловлюваннями. Вступ до мови логіки предикатів. Поняття логічного закону в логіці предикатів.

Індуктивний умовивід. Види індуктивних умовиводів. Методи встановлення причинних зв'язків. Умовивід за аналогією. Види аналогії. Умови спроможності висновків за аналогією. Логічна характеристика питань та відповідей.

Тема 11. Основні поняття модальної логіки

Аргументація. Суперечка і дискусія як різновиди аргументації. Доказ, критика і спростування. Правила і можливі помилки при доказі і

спростуванні. Види знання і форми його розвитку: проблема, гіпотеза, теорія. Особливості застосування гіпотетико-дедуктивного методу. Модальні судження: види і типи модальностей. Порядок побудови формули мови логіки висловлень на прикладі атлетичної модальної логіки.

Тема 12. Етика як розділ філософської науки про мораль

Походження та історичні типи моралі. Природа і сутність моралі. Головні соціальні функції моралі. Структура моральної свідомості. Добро і зло як провідні поняття моральної свідомості й категорії етики. Справедливість, обов'язок і відповідальність. Совість, гідність і честь. Моральна цінність товарищескості, дружби, любові та шлюбно-сімейних стосунків. Умови виникнення й призначення професійної етики. Види професійної етики та їх гуманістична спрямованість. Особливості професійної етики фахівця. Предмет та завдання естетики. Структура естетичного знання. Основні поняття і категорії естетики: Сутність і специфіка естетичного. Прекрасне та потворне. Піднесене та низьке. Трагічне та комічне. Специфіка і структура естетичної свідомості: Естетичне почуття. Естетичний ідеал. Соціальна природа та функції мистецтва. Система та класифікація видів мистецтва. Основні етапи еволюції мистецтва. Синтез мистецтв як головний принцип сучасного мистецтва. Специфіка естетичної діяльності: Поняття технічної естетики. Дизайн як проектна культура.

Тема 13. Соціальна філософія

Поняття суспільства, як природи і форми людського життя. Проблема суспільної закономірності. Проблема суспільного прогресу. Суспільство як система, основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок. Духовне життя суспільства, його особливості та складові. Філософія політичної сфери життя суспільства: становлення цивільного суспільства.

Модуль 3. Основи релігієзнавства

Тема 14. Релігія як форма світогляду, її предмет і функції.

Предмет і основні розділи релігієзнавства. Структура релігійної свідомості. Соціальні функції релігії. Концепції походження релігії. Форми первісних вірувань. Релігії древніх цивілізацій. Національні релігії. Особливості становлення християнства в Київській Русі.

Тема 15. Світові релігії. Історія і сучасний стан релігії в Україні. Нові релігійні рухи

Особливості світових релігій. Походження, віровчення і культ буддизму. Віровчення і культ християнства. Основні напрямки християнства. Іслам: економічні й ідейні передумови виникнення ісламу. Віровчення і культ ісламу. Основні напрямки ісламу. Українська православна церква. Українська автокефальна православна церква. Міжрелігійні конфлікти в Україні. Вільнодумство і свобода совісті як закономірність духовного прогресу людства.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	сем.	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Генеза філософської думки та її культурно-історичної форми												
Тема 1. Теоретичне та методологічне значення та функції філософії. Основні поняття філософії	6	2	2			2						
Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу, Античності, Середньовіччя та епохи Відродження.	2					2						
Тема 3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва (XVIII ст.).	6	2	2			2						
Тема 4. Особливості Німецької класичної філософії (XVIII перша пол. XIX ст.)	6	2	2			2						
Тема 5. Українська філософська думка.	2					2						
Тема 6. Західна посткласична філософія (XIX – XX ст.). Світова філософія на межі епох (XX – початок XXI ст.): огляд ідей, течій і тенденцій розвитку	6	2	2			2						
Тема 7. Філософська онтологія: проблема буття та свідомості	2					2						
Разом за модулем 1	30	8	8			14						
Модуль 2 Філософські проблеми сучасності. Логіка. Етика. Естетика												
Тема 8. Логіка як філософська наука про закономірності міркувань: етапи розвитку логіки. Філософія і методологія науки	6	2	2			2						
Тема 9. Основні поняття логіки: категорії, закони мислення.	6	2				4						
Тема 10. Мова логіки висловлень та предикатів: особливості побудови та застосування. Ймовірнісні міркування: індукція, аналогія.	6	2	2			2						

Тема 11. Основні поняття модальної логіки	4				4						
Тема 12. Етика як розділ філософської науки про мораль	4	2			2						
Тема 13. Соціальна філософія	4				4						
Разом за модулем 2	30	8	4		18						
Модуль 3. Основи релігієзнавства											
Тема 14. Релігія як форма світогляду, її предмет і функції.	14		2		12						
Тема 15. Світові релігії. Історія і сучасний стан релігії в Україні. Нові релігійні рухи	16	2			14						
Разом за модулем 3	30	2	2		26						
Всього	90	18	14		58						

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичне та методологічне значення та функції філософії. Основні поняття філософії	2
2	Тема 2. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва (XVIII ст.).	2
3	Тема 3. Особливості Німецької класичної філософії (XVIII перша пол. XIX ст.)	2
4	Тема 4. Західна посткласична філософія (XIX – XX ст.). Світова філософія на межі епох (XX – початок XXI ст.): огляд ідей, течій і тенденцій розвитку	2
5	Тема 5. Логіка як філософська наука про закономірності міркувань: етапи розвитку логіки. Філософія і методологія науки.	2
6	Тема 6. Мова логіки висловлень та предикатів: особливості побудови та застосування. Ймовірнісні міркування: індукція, аналогія. Етика як розділ філософської науки про мораль	2
7	Тема 7. Світові релігії. Історія і сучасний стан релігії в Україні. Нові релігійні рухи	2
Разом		14

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичне та методологічне значення та функції філософії. Основні поняття філософії	2
2	Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу, Античності,	2

	Середньовіччя та епохи Відродження.	
3	Тема 3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва (XVIII ст.).	2
4	Тема 4. Особливості Німецької класичної філософії (XVIII перша пол. XIX ст.)	2
5	Тема 5. Українська філософська думка.	
6	Тема 6. Західна посткласична філософія (XIX –XX ст.). Світова філософія на межі епох (XX – початок XXI ст.): огляд ідей, течій і тенденцій розвитку	2
7	Тема 7. Філософська онтологія: проблема буття та свідомості	2
8	Тема 8. Логіка як філософська наука про закономірності міркувань: етапи розвитку логіки. Філософія і методологія науки.	2
9	Тема 9. Основні поняття логіки: категорії, закони мислення.	4
10	Тема 10. Мова логіки висловлень та предикатів: особливості побудови та застосування. Ймовірнісні міркування: індукція, аналогія.	2
11	Тема 11. Основні поняття модальної логіки	4
12	Тема 12. Етика як розділ філософської науки про мораль	2
13	Тема 13. Соціальна філософія	4
14	Тема 14. Релігія як форма світогляду, її предмет і функції.	14
15	Тема 15. Світові релігії. Історія і сучасний стан релігії в Україні. Нові релігійні рухи	12
Разом		58

4.Самостійна робота

Підготувати конспекти тем, зазначених у розділі «Методичні вказівки для проведення семінарської, практичної, самостійної та індивідуальної роботи навчальної дисципліни.

5.Методи навчання

Традиційні методи навчання (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий/евристичний, дослідницький метод, метод проблемного викладу). Інтерактивні методи навчання (евристична бесіда, мозковий штурм, дебати, круглий стіл). Новітні освітні технології (презентації, використання мультимедіа). Практичні методи (семінарські заняття, робота з кейсовими завданнями тощо). Наочний метод (ілюстрації, демонстрації). Словесні методи (лекції, презентації, дискусії тощо).

6. Методи контролю

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих здобувачами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Протягом семестру проводиться поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів за визначеною темою (навчальним елементом). Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами, управління навчальною мотивацією здобувачів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, – так і здобувачами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування. Система оцінювання сформованих компетентностей здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання знань здобувачів здійснюється на семінарських, практичних заняттях під час усного опитування, розгляду ситуацій, виконання практичних завдань та ін. за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, чинною нормативною базою, а також статтями у періодичних виданнях, в яких висвітлені питання, що розглядаються;
- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;
- правильність виконання практичних завдань.

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Філософія» повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи здобувачів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію,

здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних і лабораторних заняттях.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою здобувачів.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння здобувачем в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль – іспит.

7. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка за 100- бальною шкалою / ECTS Оцінка за національною шкалою

Рівень компетентності 90-100 А Відмінно:

Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння здійснювати зв'язок теоретичних занять з практичними і реалізувати міжпредметні зв'язки. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.

Високий (творчий) рівень 85-89 В. Дуже добре:

Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань навчального матеріалу.

Достатній рівень 20 75-84 С Добре:

Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

65-74 D Задовільно:

Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень

поінформованості у практичному застосуванні.

Середній рівень 60-64 Е Достатньо:

Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу, проте недостатньо вони глибокі та осмислені. Здобувач освіти на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки, виявляє низький рівень поінформованості у практичному застосуванні.

35-5 FX Незадовільно:

Оцінюється завдання, що не виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичним вмінням не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове складання повторного екзамену, заліку.

Низький рівень 1-34 F Незадовільно: Оцінюється завдання, що не виконане, у здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни. Незадовільний рівень

Розподіл балів, які отримують здобувачі під час аудиторних занять та самостійної роботи впродовж семестру, наведений в таблиці 1.

Під час заліку застосовується наступна шкала оцінювання:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до іспиту

1. Світогляд. Історичні типи світогляду.
2. Філософія - етап розвитку світогляду: особливості філософського знання.
3. Функції філософії.
4. Філософська та наукове знання.
5. Основні категорії та прийоми філософського аналізу.
6. Філософія Стародавнього Сходу: своєрідність давньоіндійської філософії.
7. Буддизм.
8. Філософія Стародавнього Китаю.
9. Конфуціанство і даосизм.
10. Антична філософія:
11. Натурфілософські ідеї давньогрецької філософії.
12. Класичний період розвитку античної філософії (Сократ, Платон, Аристотель).
13. Філософія елліністичного періоду.
14. Релігійний характер середньовічного світогляду і філософії.
15. Період апологетики і патристики в умовах античності.
16. Схоластична філософія
17. Поняття європейської класичної філософії.
18. Особливості філософії Нового часу.
19. Раціоналізм та емпіризм у теорії пізнання Нового часу.
20. Філософія епохи Просвітництва.
21. Особливості та значення німецької класичної філософії.
22. Філософське вчення І. Канта.
23. Післякантівський німецький ідеалізм (Фіхте, Шеллінг).
24. Філософія Г.Гегеля: система філософії; ідеалістична діалектика розвитку світу й людини як основне досягнення гегелівської філософії.
25. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.
26. Філософія марксизму.
27. Особливості української філософської думки та основні періоди розвитку філософії в Україні.
28. Філософія Київської Русі.
29. Гуманістичні ідеї у філософській думці України (XV-XVI ст.).
30. Філософія Києво-Могилянської академії та її вклад у розвиток професійної філософії в Україні.
31. Моральна філософія XVII століття і бачення нею шляхів досягнення людського щастя в Україні (Ф. Прокопович, Г. Сковорода).
32. Філософія в Україні XIX-XX ст.
33. Виникнення сучасної філософії та її особливості.
34. «Філософія життя» (Ф. Ніцше).
35. Психоаналітична філософія: фройдизм та неофройдизм.
36. Екзистенціалізм.
37. Сучасна «філософія науки»: позитивістський напрям у філософії.

38. Феноменологія і герменевтика.
39. Проблема буття в історії філософії.
40. Сучасна наука про рівні та форми виявлення буття.
41. Онтологічні проблеми сучасної наукової картини світу.
42. Онтологічні проблеми сучасної наукової картини світу.
43. Складні системи. Поняття доцільності.
44. Синергетика як теорія самоорганізації матерії.
45. Основні філософські концепції свідомості.
46. Походження свідомості, її соціально-практична суть і основні властивості.
47. Структура свідомості. Свідомості і самосвідомість.
48. Індивідуальна і суспільна свідомість. Структура суспільної свідомості.
49. Сутність пізнання: Суб'єкт і об'єкт пізнання, основні форми і способи пізнання. Знання і віра.
50. Проблема істини в філософії. Основні концепції істини.
51. Наука та її місце в сучасному світі. Структура наукової теорії.
52. Динаміка наукового пізнання (класична, некласична і постнекласична наука).
53. Визначення логіки як науки. Етапи розвитку логіки. Логічна структура і логічна правильність міркувань.
54. Основні поняття логіки: форми мислення, логічна теорія, закони логіки, нормативні принципи мови науки.
55. Поняття формалізації. Види формалізації знання. Основні методологічні принципи формальної логіки.
56. Логічна характеристика поняття.
57. Графічні моделі відношень між поняттями за змістом та обсягом.
58. Визначення як логічна операція. Правила визначення.
59. Розподіл як логічна операція. Правила розподілу.
60. Класифікація. Загальні відомості про силогістику.
61. Семантика традиційної силогістики.
62. Умовивід. Види умовиводів. Типи дедуктивних умовиводів.
63. Безпосередні умовиводи і правила висновку до них. Опосередковані дедуктивні умовиводи: простий та складний категоричний силогізм і правила висновку до них.
64. Вступ до мови логіки висловлень. Загальна характеристика законів логіки висловлень.
65. Види логічних відношень між висловлюваннями.
66. Вступ до мови логіки предикатів. Поняття логічного закону в логіці предикатів.
67. Індуктивний умовивід. Види індуктивних умовиводів. Методи встановлення причинних зв'язків.
68. Умовивід за аналогією. Види аналогії. Умови спроможності висновків за аналогією.

69. Логічна характеристика питань та відповідей.
70. Аргументація. Суперечка і дискусія як різновиди аргументації.
71. Доказ, критика і спростування. Правила і можливі помилки при доказі і спростуванні.
72. Види знання і форми його розвитку: проблема, гіпотеза, теорія.
73. Особливості застосування гіпотетико-дедуктивного методу.
74. Модальні судження: види і типи модальностей.
75. Порядок побудови формули мови логіки висловлень на прикладі атлетичної модальної логіки.
76. Походження та історичні типи моралі.
77. Природа і сутність моралі. Головні соціальні функції моралі.
78. Структура моральної свідомості. Добро і зло як провідні поняття моральної свідомості й категорії етики.
79. Справедливість, обов'язок і відповідальність. Совість, гідність і честь.
80. Моральна цінність товариськості, дружби, любові та шлюбно-сімейних стосунків.
81. Умови виникнення й призначення професійної етики.
82. Види професійної етики та їх гуманістична спрямованість.
83. Особливості професійної етики фахівця.
84. Предмет та завдання естетики. Структура естетичного знання.
85. Основні поняття і категорії естетики: Сутність і специфіка естетичного.
86. Прекрасне та потворне. Піднесене та низьке. Трагічне та комічне.
87. Специфіка і структура естетичної свідомості: Естетичне почуття. Естетичний ідеал.
88. Соціальна природа та функції мистецтва. Система та класифікація видів мистецтва. Основні етапи еволюції мистецтва.
89. Синтез мистецтв як головний принцип сучасного мистецтва. Специфіка естетичної діяльності: Поняття технічної естетики. Дизайн як проектна культура.
90. Поняття суспільства, як природи і форми людського життя.
91. Проблема суспільної закономірності.
92. Проблема суспільного прогресу.
93. Суспільство як система, основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок.
94. Духовне життя суспільства, його особливості та складові.
95. Філософія політичної сфери життя суспільства: становлення цивільного суспільства.
96. Предмет і основні розділи релігієзнавства. Структура релігійної свідомості.
97. Соціальні функції релігії. Концепції походження релігії.
98. Форми первісних вірувань. Релігії древніх цивілізацій. Національні релігії.
99. Особливості становлення християнства в Київській Русі.
100. Особливості світових релігій.

100. Походження, віровчення і культ буддизму. Віровчення і культ християнства.
101. Основні напрямки християнства.
102. Іслам: економічні й ідейні передумови виникнення ісламу.
103. Віровчення і культ ісламу. Основні напрямки ісламу.
104. Українська православна церква.
105. Українська автокефальна православна церква.
106. Міжрелігійні конфлікти в Україні.
107. Вільнодумство і свобода совісті як закономірність духовного прогресу людства.

8.Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни.
2. Методичні вказівки для виконання практичних, самостійних занять з дисципліни «Філософія» здобувачами очної та заочної форм навчання галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія».

9.Рекомендована література

Основна:

1. І.Г. Утюж, В.А. Жадько, Н.В. Спиця, Д.П. Сепетий, М.О. Мегрелішвілі, Н.В. Павленко. Філософія Навчальний посібник для самостійної роботи. Запоріжжя: ЗДМУ, 2020. – 87 с.
2. В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Філософія: підручник. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
3. І. Г. Утюж, Н. В. Спиця, Д. П. Сепетий, М. О. Мегрелішвілі. Філософія: навчальний посібник для семінарських занять та самостійної роботи студентів. Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. – 68 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. К.: "Каравела"; Львів: "Новий світ-2000", 2002.- 544 с.
5. Основна Філософія: Навч. посіб. /Л.В.Губернський, І.Ф.Надольний, В.П. Андрущенко та ін.; За ред. І.Ф.Надольного. – 4-те вид., стер. – Київ: Вікар, 2004. – 516 с.
6. Волинка Г.І. Історія філософії. Підручник. – 2015. – 480 с. Кунцман П., Буркард Ф.-П., Видман Ф. Философия: dtv-Atlas: Пер. с 9-го нем. изд. / Худож. Аксель Вайс; Науч. ред. пер. В.В.Миронов. – М.: Рибари, 2002. – 268 с.
7. Філософія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. К. Бичко, І. В. Бичко [и др.]; ред. В. І. Ярошовець. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 648 с.
8. Історія філософії : підручник / [Ярошовець В. І. та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. - Ужгород : Патент, 2014. - 839 с.

9. Качуровський М.О., Цикін В.О. Філософія: альтернативний виклад. Навч. посібник. – Суми: СДПУ ім. А.С.Макаренка, 2005. – 252 с.

10. Короткий філософський словник-довідник: українсько-англо-німецько-французький словник-довідник / За ред. Чорного І.П., Бородецького О.Є. – Чернівці: Рута, 2006. – 288 с.

11. Кириленко К.М. Філософія: наука і культура. Мультидисциплінарний навчальний посібник/ К. М. Кириленко. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2014. – 216 с.

Додаткова:

1. Арістотель. Нікомахова етика. /Переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк – К.: “Аквілон – Плюс”, 2002 – 480 с.

2. Буддизм / Сост. Я.В. Боцман. – Харков: Фолио, 2002 – 987 с.

3. Вступ до філософії: кредитно-модульний курс [Текст]: навч.-метод. посіб. для студ.- заочників / Ред. Л. М. Нікітін. - 3-є вид., переробл. та допов. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 256 с.

4. Історія української філософії [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський, К. В. Кислюк. - К. : Либідь, 2004. - 488 с. : іл. - Бібліогр.: с. 450-464. - Імен. покажч.: с. 478-486.

5. Історія філософії [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. К. Бичко, І. В. Бичко, В. Г. Табачковський. - К. : Либідь, 2001. - 408 с.

6. Історія філософії в її зв'язку з освітою [Текст]: підручник / за ред. Г.І. Волинка . – К. : Каравела, 2006 . – 480 с.

7. Матвійчук А.В. Екологічне знання та стиль мислення сучасної науки. Монографія. – Рівне: «Ліста-М», – 2002. – 147 с.

8. Основи філософських знань: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство [Текст] : підруч. для вищ. навч. закл. / М. І. Горлач [и др.]. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 1028 с.

9. Філософія . Навч. посіб. Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін./ За ред. І.Ф. Надольного. - 6-те вид., випр., і доп.– К.,: 2006. –534 с.

10. Філософія [Текст] : навчальний посібник для студ. і аспір. вищ. навч. закладів / ред. І. Ф. Надольний. - 7-ме вид., стереотип. - К. : Вікар, 2008. - 534 с.

11. Філософія [Текст]: кредит.-модул. курс : навч. посіб. / Л. І. Мозговий [и др.]. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 456 с.

12. Філософія: Навчальний посібник / Л.В.Губерський, І.Ф.Надольний, В.П. Андрущенко. За ред І.Ф.Надольного.5-е вид, випр. – К.: Вікар, 2005. - 455с.

13. Філософія: Підручник / За заг. Ред. М.І.Горлача, В.Г. Кременя. – 2 вид., перероб. та доп.. – Харків: Прапор, 2004. - 736с.

14. Філософський енциклопедичний словник: (містить 1700 ст. / Редкол.: В. Шинкарук (голова) та ін.); НАНУ, Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського.
2. <http://lib.iitta.gov.ua/> – Електронна бібліотека НПН України.
3. <http://upsihologa.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога».
4. <http://psylib.org.ua/index.html> – Психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури.
5. <http://studentbooks.com.ua/> – Студентська бібліотека.
6. <https://youalib.com/> – Всеукраїнська електронна бібліотека.